

Kevätviljapeltojen rikkakasviseurannat julkaistu verkossa

Jukka Salonen

Yleisimpien rikkakasvien esiintyminen kevätiljapelloilla 1960-luvulta alkaen. Luonnonmukaisen ja tavanomaisen viljelyn runsaimmat rikkakasvit ennen ja nyt. Muun muassa näitä tietoja voi tarkastella Luken Luonnonvaratieto-palvelun sivustolla.

Pitkäaikaisten rikkakasviseurantojen tuloksia on julkaistu verkossa osana Luonnonvaratieto-palvelua. Rikkakasviosiossa on tietoa kevätiljapeltojen yleisimmistä ja runsaimmin esiintyvis-

tä rikkakasvilajeista ja niiden esiintymisessä tapahtuneista muutoksista. Verkkopalvelu tarjoaa kattavasti Luonnonvarakeskuksen (Luke) luonnonvaraseurantojen, tutkimushankkeiden ja asiantuntijatehtävien tuottamia tuloksia osoitteessa luonnonvaratieto.luke.fi

Kevätviljapeltojen rikkakasvihavaintoja on kerätty Etelä- ja Keski-Suomesta. Tuloksia esitetään verkkopalvelussa sekä graafeina että karttoina. Tarkastelun kohteeksi voi valita joko luonnonmukaisen tai tavanomaisen tuotantotavan tai niiden yhdistelmän eli kaikki tutkitut pellot. Luonnonmukai-

Jauhosavikka on vakiintunut laji kevätiljapelloilla. Kuva: Jukka Salonen

Kylänurmikassa riitti laskettavaa seurantapelloilla. Kuva: Jukka Salonen

sesti viljeltyjen kevätiljapeltojen seurantatuloksia on saatavilla 1990-luvun lopulta lähtien. Tavanomaisen viljelyn rikkakasveista ensimmäiset tiedot ovat 1960-luvun alkuvuosilta, jolloin viljeltojen kemiallinen rikkakasvintorjunta MCPA-valmisteilla oli vasta ottamassa jalansijaa Suomessa.

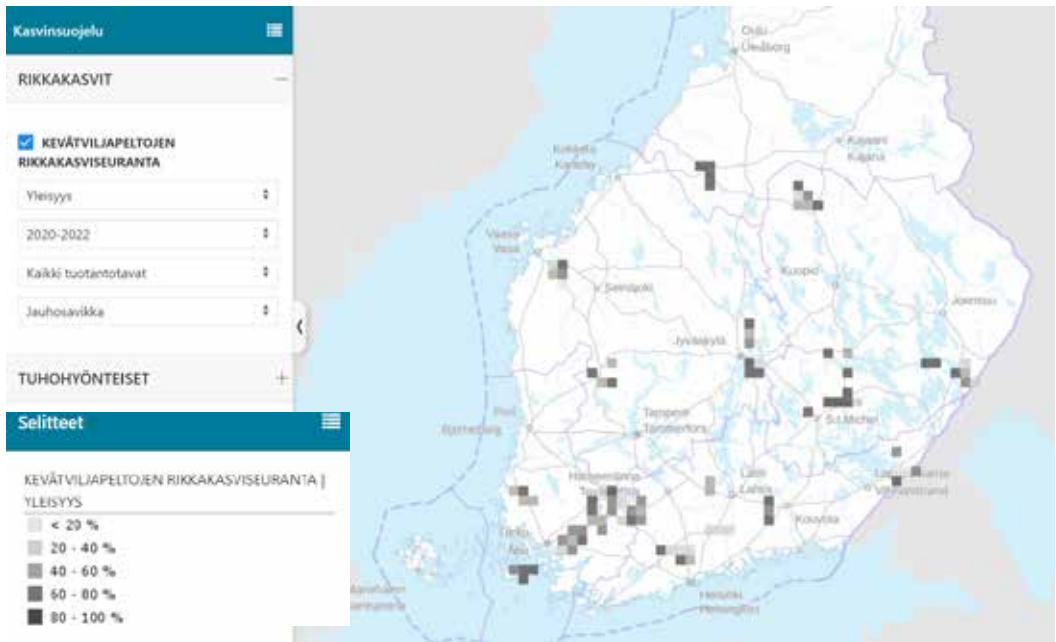
Luomupelloilla monimuotoisen ja vakiintunut rikkakasvilajisto

Viimeisimmässä rikkakasviseurannassa vuosina 2020 – 2022 tutkimuskohteena oli 90 luomupeltoa, joilta löytyi yhteensä 96 rikkakasvilajia. Keskimäärin yhdellä pellolla oli 21 rikkakasvilajia ja runsaimmillaan 33 lajia.

Kuluneen 25 vuoden seuranta-jakson aikana luomupelloilla ei ole tapahtunut suuria muutoksia lajimäärässä

Kylänurmikka on yleistynyt tavanomaisessa viljelyssä.

Jauhosavikan yleisyys esitettyinä 10 x 10 km karttaruuduilla. Selitteet yleisyysprosentin väriskaalaan löytyvät palvelussa ”Kasvinsuojelu”-otsikon valikosta.

eikä yleisimpien lajien esiintymisessä. Tavanomaiseen viljelyyn verrattuna luomulohkoilla esiintyy selvästi yleisemmin ja runsaammin peltoukonaurista, peltohatikkaa, peltovalvattia, ukontatarta ja virnoja. Juolavehnä on yleisin heinämäinen laji. Sen tuottama biomassa on hie-man laskusuunnassa aiempiin seuranta-kertoihin verrattuna.

Rikkakasvillisuus sopeutuu viljelyn muutoksiin

Tavanomaisesti viljellyillä pelloilla on tapahtunut muutoksia sekä rikkakasvilajistossa että kevätiljan viljelyssä 60 vuoden aikana. Laitumien hävittyä monen maatilan viljelykierrasta niille tyypilliset rikkakasvit hierakat, rönsy-

leinikki ja siankärsämä ovat väistyneet kevätiljan yleisimpien rikkakasvien lis-talta. Kevytmuokkauksen ja suorakylvön yleistymisen myötä talvehtivat yksivuotiset lajit, kuten peltomatara ja peipit, ovat yleistyneet ja runsastuneet. Jauhosavikka, pelto-orvokki ja pihatähtimö ovat säilyneet yleisimpien lajien joukossa yli vuosikymmenten, vaikka niihin tehoavia kasvisuojeluaaineita on käytetty 1960-lu-vulta lähtien. Juolavehnan keskimää-räinen runsaus (kpl/m²) on 25 vuoden aikana vähentynyt, mikä suurelta osin selittyyne Suomen myydyimmän herbi-sidin glyfosaatin käytöllä.

Viimeisimmät seurantatulokset vuosilta 2020 – 2022 osoittavat, että ky-länurmikka on merkittävästi yleistynyt ja

runsastunut tavanomaisessa viljelyssä, erityisesti Keski-Suomessa. Etelä-Suomen viljapelloilta löytyi aiempaa yleisemmin tädykkeitä.

Pellolta palveluun

Rikkakasviseurantojen aineistot sisältävät runsaasti numerotietoa. Luken tietokannoissa on havaintoja noin 200 rikkakasvilajista, joista 25 lajia on esillä verkkopalvelussa. Luken tietojärjestelmäasiantuntijat ovat tehneet **Virpi Mäntylän** ja **Kitta Suhosen** johdolla mittavan ja arvokkaan ohjelmointityön biteistä graafeiksi ja kartoiksi. Esityskielinä on suomi, ruotsi ja englanti. Seurantaryhmämme tutkimusprofessori **Terho Hyvönen** on osallistunut rikkakasviseurantoihin vuodesta 1997 lähtien ja ollut aktiivisesti mukana verkkopalvelun kehitystyössä.

Viimeisimmän rikkakasviseurannan tulokset on julkaistu tieteellisenä artikkelina Agricultural and Food Science -lehdessä. Raportti on luettavissa osoitteessa <https://journal.fi/afs/article/view/130009>. Artikkelin lähdeviitteissä on viittaukset neljän aiemman seurannan julkaisuihin.

Kirjoittaja, Luonnonvarakeskuksen erikoistutkija emeritus, työskenteli kevätiljapellojen rikkakasviseurantojen parissa vuosina 1984 – 2023. Eläköitymisen myötä uusi yhteystieto: jukka.salonen2023@outlook.com

Ohi on! Viidennen rikkakasviseurannan viimeinen havaintopeltoni tuli kartoitettua Jokioisilla heinäkuussa 2022